



Styre: Fakultetsstyret ved Det samfunnsvitenskapelige fakultet

Styresak: 19 / 2015

Møtedato: 15.04.2015

Dato: 23.03.2015

Arkivsaksnr: 2015/745-

HAGRN

Forskerutdanningsmelding 2014

Forskerutdanningsmeldingen for Det samfunnsvitenskapelige fakultet gir en overordnet vurdering av forskerutdanningen som tilbys ved fakultetet. Meldingen er utformet i samsvar med mal fra universitetsdirektøren og tydeliggjør satsninger og resultat, styrker og svakheter.

Oppfølging av prioriteringer omtalt i forskerutdanningsmeldingen for 2013 og prioriteringer for 2015

Fakultetet har fulgt opp prioriteringer omtalt i meldingen fra 2013 ved å løfte frem tiltak for økt kvalitet i forskerutdanningen og iverksette tiltak for å hindre unødvendige underkjenninger. Etablering av faglige samarbeid i forskerskoler og nettverksskoler er utviklet i løpet av året. Både institutt for geografi og institutt for sosialantropologi har videreutviklet slike samarbeid i 2014.

Det er viktig for fakultetet at kandidatene sikres solid forankring i fagmiljøene gjennom tilknytning til forskergrupper. Fakultetet vil stimulere til videre samarbeid- og utvikling av forskerskoler, både nasjonale og internasjonale i 2015. Godt etablert samarbeid i mellom fagmiljøene vil både øke kvaliteten i forskerutdanningen og bidra til mer forutsigbare rammer for kandidatene i planlegging av opplæringsdelen. Institutt for administrasjon og organisasjonsvitenskap og Institutt for sammenliknende politikk er for tiden engasjert i utviklingen av en nasjonal forskerskole i statsvitenskap sammen med blant annet Universitetet i Oslo.

Institutt for sammenliknende politikk har i 2014 innført sluttseminar som et kvalitetstiltak av avhandlingen før innlevering. Sosiologisk institutt og Institutt for administrasjon og organisasjonsvitenskap melder de har planer om å innføre dette i 2015. Fakultetet ser dette som et godt tiltak blant annet for å hindre unødvendige underkjenninger, og vil tilrettelegge for å innføre denne ordningen ved alle våre fagmiljø i 2015.

Forholdet mellom forskerutdanningen og forskningssatsinger ved fakultetet

Fakultetet har en forholdsvis stor andel departementsfinansierte stillinger, der mange lyses ut åpent for å sikre bredden i forskningen ved fakultetet. De senere år har flere av disse blitt knyttet til forskningssatsingene våre, for ytterligere å styrke disse. Ved Institutt for økonomi

meldes det at det er godt samsvar mellom forskerutdanning og forskningssatsinger ved at alle stipendiater arbeider med avhandlinger innen tema som dekkes av staben. Det samme gjelder ved Institutt for informasjons – og medievitenskap og Sosiologisk institutt, som velger å ansette stipendiater innen felt som er forankret i satsingsområdene til instituttet. Institutt for sosialantropologi har i 2014 fått 4 ph.d.-kandidater knyttet til *Egalitarianisme*-prosjektet. Gjennom prosjektet er det etablert et nytt samarbeid med UCL, University College London, om samarbeid om ph.d.-kurs og felles arbeidsgrupper. Grupper av stipendiater ved UCL og UiB besøker hverandre og deltar i fellesaktiviteter. Avtalen med UCL gir mulighet for ph.d.-kandidater ved instituttet til å tilbringe tid ved en internasjonalt anerkjent forskningsinstitusjon.

Gjennomstrømming – vurdering og behov for tiltak for å forbedre denne

Fakulteter hadde 15 disputaser i 2014. Dette var langt under måltallet på 25 per år. Det ser imidlertid ut til å bli langt bedre i 2015 med hele 19 innleverte avhandlinger per 1. april 2015. Gjennomstrømmingstallet for 2014 er på 3,5 år. Det kan se ut til å stabilisere seg på et langt bedre nivå enn fakultetet har hatt tidligere, noe som er i tråd med instituttenes observerte kulturendring blant de nyere kandidatene. I større grad enn før forventes det nå at man fullfører innenfor de gitte rammene. Blant fakultetets konkrete tiltak for å forbedre gjennomstrømmingen er årlig gjennomgang av fremdriftsrapportene, og tilbud om kurs hver vår i akademisk skriving. Instituttene fremhever midtveisevalueringer, ordningen med to veiledere per kandidat og tettere tilknytning til forskergrupper og forskningsfelt som de viktigste tiltakene for å opprettholde og øke gjennomstrømmingen.

Underkjenning – vurdering og behov for tiltak

Fakultetet har hatt en negativ utvikling med en høy prosentandel underkjente avhandlinger de siste årene. I 2014 fikk 4 kandidater (21 %) underkjent sin avhandling etter første innlevering. Fakultetet har viet stor oppmerksomhet til saken det siste året, gjennom drøftinger i ulike fora, analyser av mulige forklaringsvariabler og fellestrekk ved underkjente avhandlinger, og konkrete bestillinger til instituttene med tanke på å kartlegge både kortsiktige- og langsiktige tiltak for å hindre unødvendige underkjenninger.

Gjennomgang av de underkjente avhandlingene fra 2012-14 viser at det er et tydelig fellestrekk i rapportene; En påpeking av klare mangler i problemstilling og forskningsspørsmål. I 9 av 10 rapporter blir kandidaten bedt om å arbeide videre med bl.a. utforming, tydeliggjøring, og klarere presentasjon av problemstillinger i innledningen, bedre diskusjon av problemstillinger i analyse og overordnet drøfting avslutningsvis. Andre utfordringer kan være knyttet til struktur og form, empiri og metodediskusjon og kontekstualisering.

Underkjenninger kan sees som et uttrykk for at komiteer håndhever de gjeldende kvalitetskrav. Det er likevel grunn til bekymring omkring den høye andelen underkjenninger. Innføringen av minst to veiledere per kandidat og gjennomføringen av midtveisevaluering er tiltak instituttene mener vil motvirke for høyt omfang av underkjenninger. Sluttseminar, der avhandlingen blir lest av en annen fagperson enn kandidatens veileder, er et annet tiltak flere fagmiljø ønsker å innføre i løpet av det kommende året med tanke på å hindre

underkjenninger. Andre tiltak instituttene nevner i sine meldinger er dedikerte ph.d.-koordinatorer i staben som følger kandidatgruppen opp jevnlig, arbeide for at kandidater som skriver artikkelbaserte avhandlinger får sine artikler publisert underveis, og jevnlig presentasjoner av kapitler og delarbeid i forskningsgruppene.

Veilederopplæring – vurdering av situasjon og planlagte tiltak

Det tilbys ikke formell veilederopplæring i noen av våre fagmiljøer. Det rapporteres at veiledningen fungerer bra og at det ikke har vært uttrykt behov eller ønske om å ha et slikt tilbud. Instituttene har egne fora for uformell veilederopplæring, som forskningsgrupper, stabsseminarer og veiledningsforum. I tillegg har ofte egne ph.d.-koordinatorer i staben et særskilt ansvar for å løfte veilederkompetansen, og seniorer fungerer som mentorer for yngre veiledere. Samlet bidrar denne uformelle opplæringen til et større kollektiv og felles standarder i veiledningen.

Internasjonalisering – vurdering av situasjon og planlagte tiltak

Alle ph.d.-kandidater ved fakultetet oppfordres til å gjennomføre et utenlandsopphold ved relevante forskningsinstitusjoner. Svært mange gjennomfører et slikt opphold og både fakultetet og instituttene har gode støtteordninger som kandidatene benytter seg av. Kontakt med internasjonalt anerkjente forskningsmiljø og nettverksbygging gjennom deltakelse på workshops og konferanser er svært utbredt og viktige tiltak for å øke mobiliteten blant kandidatene. Flere institutter bidrar også fast i tilknytning til internasjonale forskerskoler.

Forslag til vedtak:

Styret ved Det samfunnsvitenskapelige fakultet slutter seg til forslaget til forskerutdanningsmelding 2014.

Knut Helland
dekan

Lise Gundersen
fakultetsdirektør